

Librarian Alan. Parnham

DEN SKANDINAVISKE

Winnipeg.

CANADIENSAREN.

Löp. No: 9. Arg. 2.

WINNIPEG, MANITOBA, DEN 30 APRIL 1888.

No: 4. Prisnummer 5 Cts.

Canadas Historia.

II. Kap.

Eröfringen af Canada.

1. Indianerkrigen. Efter Champ-lains död gjorde den lilla franska kolonien vid St. Lawrence sakta framsteg. Under förra hälften af det sjuttonde århundradet kan Canadas historia anses vara endast en brokig skildring af den franska Misionsverksamheten och den grusliga hägkonsten af Indianeröfver. Härutills kunde Frankrike i den Nya Verlden berömma sig af endast några få handels- och militärposter, samt en mindre sträcka af högst ofullständigt uppödladt land, i händerna på fattiga „Saigneurs“, hvilka utbröto sina förläningar i vildmarken efter modellen af de feudala egendomar i moderlandet. Hundrarna Associationen hade gjort ringa ansträngningar att befolka kolonien, och ganska litet blef utfördt tills kompaniets fribefr bef annuleradt då skinnvaruhandlarnas styrelse fick vika för en kunglig administration. Efter den första engelska eröfringen hade kolonien mera att tacka kyrkan än soldaten och nybyggaren för sitt nyvaknade lif. Jesuiterna hade med hjertmodigt mot etablerat åtskilliga missionsanstalter bland Indianerna och i Quebec och Montreal grundlagt ett antal konvent och religiösa seminarier. Men Indianernas inbördes krig hindrade deras arbete och i en lång följd af handelsrika år blefvo deras lif alvarsamt hotade. Snart öfverhopades kolonien af faror från alla håll, ty de fruktade Iroquois hade beslutat förstöra att densamma, och inga anbud kunde förmå dem att nedlugga sin vrede och afstå från deras blodtörstiga afsigter. Enot deras Huron fränder och de olyckliga Fransmännen som hade blifvit deras bändsörvandter. Deras fiendskap uppenbarade sig slutligen i ett uppsatt att utrota Harons i deras byar, belagna vid Lake Simcoe och Georgian Bay. Å dessa ställen hade de franska presterna upprättat missionsanstalter och försökte vinna dem för den kristna läran. Åren 1648-9 föll slaget på Huron-byarna med en lika hastig som förskräcklig kraft, och kyrkans utposter blefvo indragna i den allmänna förstörelsen. Hela Huron stammen blef nästan utrotad och deras land ödelagt, medan de Jesuitiska lederna dölades med en demonisk grymhet. Endast en liten kvarleva af Hurons undkom slagtingen och öfvergaf sitt land samt flydde för att söka undsättning, via Lake Nipissing och Ottawa floden, till Quebec. År 1660 blef kolonien räddad från en allmän ödeläggning endast genom öfverkräkten hos en handfull Fransmän, hvilka, ehuru de dervid uppförde sina egna lif, under åtta dygn tid höllo de obarmhertiga Iroquois på afstånd vid Ottawa floden och åstad-

kommo så stora förluster ibland dem, att de högst modfälda återvände till sina hem.

2. Kunglig Styrelse. Sedan den beklagansvärda ställningen i kolonien ändteligen vunnit sympati i Frankrike blefvo dess angelägenheter satta i händerna på en Högsta Rådsförsamling (Supreme Council) utnämnd af konungen och bestående af ett antal embetsmän, som blefvo utsända för att tillse koloniens andliga och lekamliga välfärd. Dessa voro: 1:0 en Guvernör (M de Mesy), 2:0 en kunglig förvaltare eller Intendent (M Talon), och 3:0 en Biskop (M Laval), en hvar af dem utladd med en viss kunglig myndighet. Guvernören, som representerade konungen, var högsta styresman och hade sig ombetrodd de yttre affärerna angående kolonien samt en oinskränkt uppsigt öfver den militära styrkan, ditsid från Frankrike för koloniens bevakning. Intendenten var anförtrordt alla ärenden rörande finanserna, polisen och lagskippingen, och Biskopen hade värdet om de eklestastiska affärerna. Alla tre suttio i Rådsförsamlingen, i hvilken voro fem andra medlemmar, hvilka tillhördet det tillhördet att under söka civila och kriminala ärenden och skipa lag och rätt i öfverensstämmelse med den så kallade Parisers Laggen, en oskrifven, hufvudvunnen lag, grundad på hvarvarigt bruk i Frankrike. Intendenten, M Talon, bidrog mycket genom sin energiska och klarsynta statskonst att befria landbruket och de kommersiella utsigterna i landet. Genom hans åtgärden upplomstrade kolonien, och dess handel, som hade fallit i händerna på ett annat kompani af monopolister, blef i sinom tid frigifven från många af dess skadliga inskränkningar.

3. La Salle. Innan Talon lernaade landet vidtog han mått och steg att utvidga det franska herraväldet i den Nya Verlden utåt Hudson Bay och västerut i riktning mot de stora insjöarna. År 1671 afsände han en kunglig kommissionär till Sault Ste Marie, vid nedra ändan af Lake Superior, för att sammarkalla Indianerna i trakten och söka förmå dem att ställa sig under beskydd af samt underhjälpa handeln för konungen af Frankrike. Medan kommissionären var sysselsatt härmed hörde han Indianerna tala om Mississippi floden och uppdrog åt Fader Marquette och M. Joliet, en köpman från Quebec, att undersöka dess vattendrag. Med Jolietens möda anlände dessa två äfverstyrlstna själar till den stora floden, hvilken de sökte, och undersökte densamma så långt söderut som till Arkansas. Här möttes de af sentligtsinnade Indianer, hvilka tvingade dem att återvända utan att hafva kommit till tillfälle att följa floden till dess utlopp. Detta blef emellertid utfördt

år 1682 af Robert De La Salle, en öfvervågen ung Fransman, som befor Mississippi floden till Mexikanska viken och kallade hela landsträckan Louisiana till Louis XIV ära. För att utföra detta företag hade La Salle erhållit Fort Cataraqui (nuvarande Kingston) sinom förläning hvilket, förste Guvernör, Frontenac, hade uppfört till handelsplats vid foten af Lake Ontario. I denna trakt hade La Salle byggt åtskilliga fartyg för idkande af skinnhandeln omkring sjön. I en af dessa seglade han, år 1697, till Niagara floden, hvarest han uppförde en befästad handelsplats där Lewiston nu står. Samma år, efter att hafva passerat Niagara fallen, byggde han en farkost i hvilken han begaf sig att undersöka Lake Erie och sjövägen till vestern. De följande tre åren använde La Salle till upptäckter och upprättande af handelsförbindelser med Indian stammarna omkring de öfra sjöarna och floderna samt försarna, som förbinda dessa vattendrag. Slutningen, år 1682, lade han ut sina kanoter på Illinois floden och begaf sig att uppsöka dessa mynnig

4. Frontenac. Medan dessa företag utfördes herrskade Fransmännen i vestern, och Grefve Frontenac, den skrekligaste Guvernör sedan Champlain's tid, styrde koloniens affärer med en jernhand.

Frontenac var af adel börd och imponerande utseende. Hans styrelse var kraftfull ehuru autokratisk och ibland nyckfull. Under hans styrelse blefvo de indianska fienderna, till Frankrike hällna i lydhet och hade en välgörande fruktan för hans namn. Äfven hans embetsbroder fruktade honom, ty han tälte ingen motsigelse i Rådet, och detta förorsakade hufvudsaken mellan honom och Biskopen uppträden emellan honom och Biskopen samt Intendenten. Dessa tvister uppstodo i anledning af spritvaru handeln med Indianerna, som Guvernören, på grund af sin statskonst tillät, men hvarest Biskopen och hans presteskap opponerade sig. Saken blef för en tid nedlagd genom återkallande af både Guvernören och Intendenten, emellertid blef M De LaBarre utsänd som Guvernör öfver kolonien och ungefär samtidigt utnämnd Engelsmännen Öfverste Dongan till Guvernör af New York, en koloni som de hade eröfrat från Hollandarna. Under Dongan hade Engelsmännen ett tagt parti för Iroquois i deras sentligheter mot Fransmännen. Iroquois hat mot Fransmännen hade vid denna tid tilltagit genom Denonvilles, efterträdaren till De La Barre, uppträdande. Å ett ånskapligt möte af Iroquois stammens

höfdingar med Denonville, hållet vid fästningen Frontenac, hade Guvernören låtit häkta femtio af de forra och sända dem i jern; och för att tillfredsställa konungens nyck, blefvo de sända till Frankrike att arbeta i galerna. Men Denonvilles förriaderi slutade icke härmed. Förklarade att stammarna af de „Fem-Nation-Indianerna“ aldrig kunde blifva försuade, och att det var så godt att genast utrota dem, började Guvernören att sätta sin blodtörstiga afsigt i verket. Med en styrka af tretusen man i en flotta af kanoter inträngde han genom Genesee floden till Seneca landet, och under en tid af tio dygn härjade i deras hem och på ett grymt sätt dödade många af dem. På återvägen genom Niagara floden uppförde och bemannade han ett fäste vid dess mynnig och drog sig derefter tillbaka till Quebec. Men en förfärlig handväntade de franska kolonisterna för dessa grymma åtgärder. Iroquois anföll kolonien lik en orkan, och vid Larleins, ett stycke på norra sidan om Montreal blefvo öfver ett tusen Fransmän öfverraskade om natten och uedgjorda. Fort Niagara förstördes till grunden och Fort Frontenac, som måste öfvergifvas, blef uppränt till sammans med handelsfartygen och lifsförnödeheterna i hamnen. Kolonien var nu i största fara och, sedan nyheten derom anlände till Frankrike, blef Grefve Frontenac öfvertröskt återinsatt i Guvernörs embetet och afsänd till Canada. Med honom återvände de Iroquois krigare hvilka hade blifvit så skamligt tillfångatagna och forda till Frankrike.

5. Koloniens dälaga tillstånd. Med Frontenacs återkomst började kolonien emellertid att repa upp sig och hans energiska ömtanke ingjöt nytt lif och verksamhet i dess administration. Hans första omsorg blef att försöka återställa lugnet i landet. För att uppnå detta mål ansåg han sig dock först böra bestraffa de yttersta nybyggen af New York, Main och New-Hampshire, dödade eller tillfångatog många af nybyggarna och bedrefvo förskräckliga härjningar. Dessa marodörsexpeditioner eggade hämdlystheten hos de engelska kolonisterna och de vederfällde dem genom att organisera en land och sjöstyrka för att iptaga Canada. De forra tagade emot Montreal, via Lake Champlain, men kunde ingenting uträtta och föllo tillbaka till Albany. Sjöexpeditionen under Sir William Phipps afseglade till Annapolis hamn i Acadia och intog Port Royal. Senare på året anlände flottan utanför

Quebec och fordrade dess öfverles nuds. Frontenac sände ett föraktligt svar på denna uppmaning och öppnade eld på New England fartygen. Därefter landsatte Phipps sin landstyrka och försökte att intaga Quebec med storm. I detta företag misslyckades han emellertid och stadets bestyrare blefvo drefna i ordning tillbaka till sina bilar. Svidande af sitt nederlag tillbedrog Phipps sin flotta och återvände till Bosto.

6. De Vadonvilles. De följande åren efter Phipps misslyckade expedition emot Quebec fortsattes den bittra striden emellan Nya Frankrike och Nya England. I dessa grymma fejd delade sig Indianerna på båda sidor och förbittrade striden genom sina vilda grymhet. För en tid åstadkom Fördraget i Ryswick någon lättad för kolonien och ett tillfälligt inställande af Indianernas styrdigheter. Men kriget om spanska tronföljden i Europa förbittrade åter de två nationerna och fortsatte kolonien i ny fästning. År 1703 blef Marquis De Vaudreuil Guvernör, och för det nästa tio åren försvarade han kolonien och befremjade dess intressen med stor framgång. År 1713 blef fred afslutad emellan Frankrike och England och stadfast genom fördraget i Utrecht. Genom detta fördrag berättigades Frankrike att behålla Canada jefte Cape Breton och öarna i St Lawrence bugten, men måste afstå Acadia, New Foundland och Hudson Bay territoriet. Canada fick nu glädja sig åt någon tids fred, hvarunder det i hög grad fögökade sin befolkning och utvidgade sin handel och näringar.

(Forts.)

Nyheter från Canada.

Manitoba Provinsens regering har beslutat att alla Dominion och provinsens tjänstemän skola uteslutas från rösträtt vid val till Manitoba parlamentet.

Ministern för Inrikes- och Land Departementet Thomas White afled helt nyligen i Ottawa efter endast några få dagars sjukdom.

Manitoba har ändteligen blifvit befriad från det monopol, som förbjöd fri jernvägshyggnad inom provinsen. Dominion regeringen har köpt ut monopoliet från Canada Pacific Jernvägen för en summa af \$15,000,000.

Nytt omval till Manitoba parlament kommer antagligen att ske nästkommande Juni eller Juli.

Isländska nationens begäran till Manitobas regering att få en egen representant i Provins parlamentet på grund af deras stora antal har afslagits.